

**GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH
NA OBSZARZE GMINY ROZDRAŻEW NA 2017 r.**

Wprowadzenie

Spośród licznych problemów społecznych, jakie występują w naszym kraju, problemy związane z alkoholem mają szczególne znaczenie. Wynika to przede wszystkim z rozmiarów szkód alkoholowych oraz kosztów społecznych i ekonomicznych, jakie z tego tytułu ponosi budżet państwa. Nadużywanie alkoholu powoduje wiele szkód społecznych takich jak: zakłócenia bezpieczeństwa publicznego, przestępczość, wypadki samochodowe, przemoc w rodzinie, ubóstwo i bezrobocie, kłopoty dzieci w nauce i adaptacji społecznej. Liczne badania dowodzą, że szkody zdrowotne nie tylko ponoszą osoby nadużywające alkoholu, ale także osoby pijące w sposób ryzykowny i szkodliwy.

W Polsce corocznie umiera z przyczyn bezpośrednio związanych z nadużywaniem alkoholu kilkanaście tysięcy osób. Alkohol jest przyczyną ponad 60 chorób. Spożywanie alkoholu ma istotny wpływ na zdrowie fizyczne i psychiczne zarówno jednostek, jak i rodzin a jej konsekwencje dotyczą nie tylko osób pijących szkodliwie ale wpływają na całą populację.

Dlatego działania w zakresie zapobiegania problemom alkoholowym i ich rozwiązywania mogą być zmniejszone przez skuteczną politykę ze strony administracji rządowej i samorządowej.

Podstawą prawną rozwiązywania problemów alkoholowych w Polsce jest ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2016r. poz.487).

Samorząd gminy realizuje swoje zadania w formie gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych uchwalanego corocznie przez Radę Gminy, stanowiącego część strategii rozwiązywania problemów społecznych i uwzględnia cele operacyjne dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, określone w Narodowym Programie Zdrowia.

Zadania ujęte w programie na 2017 rok są kontynuacją działalności prowadzonej w tym zakresie już w latach ubiegłych.

W szczególności zadania te obejmują:

- 1) zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu,
- 2) udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie,
- 3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych,
- 4) pomoc dzieciom z rodzin dotkniętych problemem alkoholowym w nauce i adaptacji w społeczeństwie,
- 5) propagowanie aktywnego spędzania wolnego czasu jako formy profilaktyki,
- 6) wspomaganie działalności instytucji służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych.

Wychodzimy z założenia, iż dużą rolę pełni edukacja już od okresu wczesnoszkolnego, informowanie o szkodliwości spożywania napojów alkoholowych, jak również innych substancji uzależniających organizm człowieka. Corocznie obejmujemy klasy gimnazjalne programem profilaktycznym. Poza przekazywaniem wiedzy organizujemy dla dzieci i młodzieży alternatywne formy spędzania wolnego czasu poprzez dofinansowanie

profilaktycznych wycieczek szkolnych i półkolonii, zajęć sportowych, festynów rodzinnych, rajdu rowerowego.

Uczestniczymy w ogólnopolskich kampaniach edukacyjnych : „Sprawdź czy twoje picie jest bezpieczne” „Cięża bez alkoholu” „Postaw na rodzinę” „ Zachowaj trzeźwy umysł” poprzez rozpowszechnianie ulotek informacyjno-edukacyjnych. Staramy się pomagać osobom uzależnionym poprzez rozmowy w szczególności motywujące do podjęcia leczenia, kierowanie do poradni odwykowej czy zakładów leczenia uzależnień.

Diagnoza problemów

W Polsce w rodzinach z problemem alkoholowym , w których co najmniej jedna osoba pije w sposób szkodliwy dla niej i dla członków tej rodziny żyje 3-4 mln osób, w tym 1,5-2 mln dzieci, 2,5 mln osób nadużywających alkoholu oraz 700-900 tys. osób uzależnionych.

Życie w rodzinie z problemem alkoholowym jest związane zazwyczaj z niższym statusem socjoekonomicznym, chronicznym stresem, ograniczonymi możliwościami zdobywania wykształcenia i kariery zawodowej. Dodatkowo członkowie tych rodzin są grupą ryzyka, która szczególnie narażona jest na przemoc.

- **Dorośli członkowie rodzin alkoholowych**, tzn.: takich, gdzie nadużywanie alkoholu zaburza życie rodzinne stanowią w Polsce populację liczącą 1,5-2 mln osób.

- a. Sytuacja ekonomiczna dorosłych członków rodzin alkoholowych:
Małżonkowie i najbliżsi osób uzależnionych często doświadczają niedostatku materialnego z powodu utraty zdolności do pracy lub niskich wynagrodzeń czy dużych wydatków na alkohol. Często również dochodzi do marnotrawienia środków uzyskiwanych od pomocy społecznej.
- b. Sytuacja psychospołeczna dorosłych członków rodzin alkoholowych:
Życie w chronicznym stresie i zagrożeniu przemocą w przypadku np. żon alkoholików często prowadzi do znacznego obniżenia ich sprawności psychofizycznej i do zaburzeń emocjonalnych. Przyczynia się to do obniżenia zdolności funkcjonowania na rynku pracy oraz do utraty lub mniejszych możliwości zarobkowania.

- **Dzieci i młodzież żyjące w rodzinach alkoholowych** to w Polsce populacja licząca 1,5-2 mln osób.

- a. Sytuacja ekonomiczno-społeczna dzieci w rodzinach alkoholowych:
Dzieci w rodzinach alkoholowych często doświadczają nie tylko ubóstwa, ale również istotnych zaburzeń emocjonalnych i zakłóceń rozwoju psychofizycznego. Przyczynia się to do powstawania problemów w nauce, w części przypadków do obniżenia poziomu wykształcenia, z czego wynikają potem ograniczone zdolności do aktywnego funkcjonowania na rynku pracy.
- b. Sytuacja psychospołeczna dzieci w rodzinach alkoholowych:
W części przypadków życie w chronicznym stresie, zagrożeniu i przemocą prowadzi do zaburzeń zachowania i związanych z nim naruszeń prawa i porządku publicznego, które sprzyjają procesowi wykluczenia społecznego. Dzieci te często dotyczą problemy w nauce czy o charakterze logopedycznym.
- c. Ryzyko uzależnień:
Należy również podkreślić, że przy braku wsparcia i pomocy socjoterapeutycznej dzieci alkoholików tworzą grupę najwyższego ryzyka uzależnienia od alkoholu i narkotyków i wiele z nich zostaje alkoholikami.

- **Upijające się nastolatki** tworzą populację obejmującą ok. 20% młodzieży w przedziale wiekowym 15-18 rż.

Nadużywanie alkoholu w okresie dojrzewania destrukcyjnie wpływa na karierę edukacyjną i zwiększa ryzyko poważnego obniżenia zdolności funkcjonowania na rynku pracy. Należy również zwrócić uwagę, że osoby z tej grupy cechuje wysokie ryzyko zaburzeń zachowania, konfliktów z prawem i przyszłego uzależnienia od alkoholu i narkotyków.

Statystyki Komendy Głównej Policji wskazują że nietrzeźwi uczestnicy ruchu spowodowali 12% ogółu wypadków. Około 33% sprawców podejrzanych o dokonanie przestępstw było pod wpływem alkoholu.

Analiza problemów społecznych występujących na terenie gminy Rozdrażew

Gmina Rozdrażew liczy ponad 5200 mieszkańców. Przyjmując że ok. 2% mieszkańców Polski jest uzależnionych od alkoholu, szacować należy że jest to ponad 100 osób w naszej gminie. Wokół nich żyją dorośli członkowie rodzin i dzieci – około 200 osób.

O rozmiarach problemu mogą świadczyć następujące dane:

- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych rozpatrzyła w 2010 r. – 14; w 2011r. – 10; w 2012 r. - 9 ; w 2013 r. – 8 ; w 2014 r. – 8; w 2015 r. - 23 ; w 2016 r. – 4 wnioski o podjęcie działań zmierzających do podania się osób uzależnionych specjalistycznemu leczeniu.
- w 2010 roku dwa wnioski skierowano do Sądu , w 2011 r. trzy wnioski, w 2012 - jeden wniosek, w 2013r. - jeden wniosek, w 2014r. - trzy wnioski, w 2015 r. – jedenaście wniosków, w 2016 – siedem wniosków
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w 2010 r. objął pomocą 17 rodzin, w których występują problemy alkoholowe w 2011r. – 12 rodzin , w 2012 r. – 12 rodzin, w 2013r. – 7 rodzin , w 2014 – 8 rodzin, w 2015 – 9 rodzin, w 2016 – 7 rodzin
- w 2010 r. Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Krotoszynie realizował 10 spraw z tego 7 spraw, gdzie przyczyną był alkohol, w 2011 r. 14 spraw z tego 6 spraw gdzie przyczyną był alkohol, w 2012 r. 11 spraw z tego 4 sprawy gdzie przyczyną był alkohol, w 2013r. 5 spraw z tego 2 sprawy gdzie przyczyną był alkohol, w 2014 r. 12 spraw z tego 6 gdzie przyczyną był alkohol w 2015 r. 7 spraw z tego 3 sprawy gdzie przyczyną był alkohol.

Nietrzeźwość w miejscach publicznych a przestępstwa i wykroczenia
Dane dot. Gminy Rozdrażew – źródło Komisariat Policji w Koźminie Wlkp.

	rok 2011	rok 2012	rok 2013	Rok 2014	rok 2015	do 15 października 2016
Zatrzymani do wytrzeźwienia	5	2	1	6	5	5
Nietrzeźwi nieletni	1	0	0	0	0	0
Interwencje – ogółem	95	97	80	71	80	52
- w tym gdzie przyczyną był alkohol	58	35	28	25	30	25

Niepokojące jest to, że coraz młodsze pokolenie sięga po alkohol. Fakt ten obrazuje badanie ankietowe jakie przeprowadziła w 2015 r. Pracownia Szkoleniowa KROKUS z Krakowa wśród uczniów kl. VI szkoły podstawowej w Rozdrażewie i Nowej Wsi (31 osób).

Podczas badań 65% uczniów (20 osób) przyznało, że spożywało kiedykolwiek alkohol. Za najczęstszy rodzaj alkoholu jaki spożywali podają piwo (60%), w dalszej kolejności wino (32%), szampan (32%), inne (4%). Według ankietowanych powodem, który powoduje,

że młodzież sięga po alkohol jest uczestnictwo w imprezie (90%), odniesienie sukcesu (81%) i spotkania z rówieśnikami (65%).

Drugim badaniem ankietowym opracowanym przez Stowarzyszenie Producentów i Dziennikarzy Radiowych objęto kl. VI szkoły podstawowej i III gimnazjum. Respondenci ankiety stanowili uczniowie uczestniczący w kampanii profilaktycznej „Zachowaj Trzeźwy Umysł”. Badanie przeprowadzono elektronicznie przez pedagoga szkolnego/ koordynatora kampanii.

Ankietowani uczniowie klas VI szkoły podstawowej odpowiadali na pytania dotyczące palenia papierosów i picia alkoholu a klas III gimnazjum również o paleniu marihuany i zażywaniu dopalaczy. Po weryfikacji kwestionariuszy wypełnionych przez uczniów szkoły podstawowej do próby badawczej przyjęto ankiety 14 chłopców i 11 dziewcząt, z klas III gimnazjum 12 chłopców i 12 dziewcząt.

Ankietowani szóstoklasiści zdają sobie sprawę, że nikotyna jest substancją silnie uzależniającą (64% ankietowanych) ale uważają (50%), że palenie od czasu do czasu (nie nałogowo) niesie małe ryzyko szkód zdrowotnych. Zdaniem ankietowanych (79% chłopców, 100% dziewcząt) palenie nałogowe (ok. paczki dziennie) niesie duże ryzyko szkód zdrowotnych. 86% ankietowanych chłopców nigdy nie zapaliło papierosa, dziewcząt zaś 82%. W opinii badanych zakup papierosów nie udałby się 43% chłopców i 55% dziewcząt. Wśród uczniów gimnazjum tylko 58% chłopców i 83% dziewcząt nigdy nie zapaliło papierosa. Do okazjonalnego palenia papierosa mniej niż jeden na tydzień przyznaje się 8% chłopców a 50% chłopców i 25% dziewcząt uważa, że osobą w ich wieku łatwo jest kupić papierosy.

Ankietowani odpowiadali także na pytania związane z piciem alkoholu. Tylko 37% chłopców i 46% dziewcząt kl. VI szkoły podstawowej nigdy nie próbowało alkoholu. Pozostałe osoby za jako pierwszy alkohol wypity przez nich podają piwo. 14% chłopców i 27% dziewcząt przyznaje, że w ciągu ostatnich 30 dni sięgało po alkohol. Tylko 29% chłopców uważa, że jemu czy też innym osobom w ich wieku udałoby się kupić alkohol. Poprawną wiedzę na temat występowania takiego samego związku chemicznego w piwie, winie i wódce wykazało się zaledwie 7% chłopców i 27% dziewczynek, a 50% chłopców i 55% dziewcząt jest przekonanych, że alkohol znajdujący się w piwie, winie, wódce nie jest taki sam. Respondenci są przekonani, że ludzie pijąc okazjonalnie nie szkodzą sobie zdrowotnie. Ludzie pijący natomiast bardzo często czy też nałogowo dla 100% dziewcząt i 65% chłopców ponoszą duże ryzyko szkód zdrowotnych.

Z pośród przebadanych gimnazjalistów tylko 17% chłopców i dziewcząt nigdy nie próbowało alkoholu. Pozostali 33% chłopców przyznaje że po raz pierwszy sięgnęli po alkohol w wieku 11 lat. Dziewczęta natomiast (17%) w wieku 12-13 lat. Uczniowie podają (25%), że pierwszym alkoholem zostało poczęstowane przez rodziców, 7% chłopców i 17% dziewcząt przez kolegów/ koleżanki oraz 17% chłopców i 33% dziewcząt przez inne dorosłe osoby. Aż 50% chłopców i 33% dziewcząt przyznaje, że w ciągu ostatnich 30 dni sięgnęło po alkohol. Za najczęstszy rodzaj alkoholu podają piwo. Zdaniem uczniów (42% chłopców, 17% dziewcząt) zdobycie piwa byłoby dla nich łatwe. Natomiast zakup wódki wydaje się niemożliwy tylko dla 25% chłopców i 42% dziewcząt. Z kolei spośród zapytanych gimnazjalistów aż 33% chłopców i przyznało, że kiedykolwiek zdarzyło im się upić, 33% chłopców i 8% dziewcząt przyznało, że w ciągu ostatniego roku zdarzyło im się zataczać, mówić niewyraźnie lub nie pamiętać niektórych wydarzeń. Natomiast 25% chłopców przyznało, że w ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem zdarzyło im się upić. Podsumowując, nie można jeszcze mówić o występowaniu zjawiska spożywania alkoholu w wymiarze masowym, to jednak niepokojący jest fakt tak częstego sięgania po alkohol przez młodych ludzi zwłaszcza, że niemalże połowa badanych jest przekonana o łatwej dostępności jakiegokolwiek alkoholu.

Źródło:

Raport z ogólnopolskiego badania ankietowego „Młodzi i substancje psychoaktywne” przeprowadzone wśród uczniów szkół podstawowych i gimnazjum w 2015 r. – Gmina Rozdrażew

Ankieta ewaluacyjna badania ankietowego przeprowadzona wśród uczniów ZSP w Rozdrażewie i ZSP w Nowej Wsi. (2015r.)

Cele programu

- 1) Zapobieganie powstawaniu nowych problemów uzależnień oraz zmniejszenie skutków tych, które aktualnie występują.
- 2) Podniesienie wiedzy wśród dorosłych a w szczególności młodzieży z zakresu problematyki uzależnień
- 3) Wdrażanie nowych form profilaktyki uzależnień kierowanej głównie do dzieci i młodzieży.
- 4) Zmniejszenie naruszeń prawa na rynku sprzedaży napojów alkoholowych.

Finansowanie programu

1. Środki finansowe na realizację Gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych pochodzą z opłat za korzystanie z zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych oraz z budżetu gminy.
2. Wydatki przeznaczone na realizację zadań własnych gminy wynikających z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz niniejszego programu są ujęte w planie budżetu Gminy Rozdrażew na rok 2017 w dziale 851 „ochrona zdrowia”, rozdział 85154 „przeciwdziałanie alkoholizmowi” w wysokości 51.000, - zł.

SZCZEGÓŁOWY GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH NA 2016 r.

I. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych od alkoholu.

1. Punkt konsultacyjny -organizacja i prowadzenie porad, konsultacji indywidualnych, motywująco-interwencyjnych i grup wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych od alkoholu.
2. Współpraca z placówką podstawowej opieki zdrowotnej w zakresie wczesnego diagnozowania choroby alkoholowej.
3. Opłacenie kosztów powołania biegłego orzekającego w przedmiocie uzależnienia od alkoholu.

II. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.

1. Udzielanie pomocy prawnej dla rodzin z problem alkoholowym.
2. Współpraca z Policją, Ośrodkiem Pomocy Społecznej, szkołami i Zakładem Opieki Zdrowotnej w tematyce uzależnień.
3. Działalność Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

III. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej, w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych w szczególności dla dzieci i młodzieży w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych.

1. Podnoszenie kompetencji poprzez szkolenia przedstawicieli instytucji działających w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów wynikających z używania alkoholu, w tym w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie zgodnie założeniami Narodowego Programu Zdrowia.
2. Realizacja programów profilaktycznych w ramach profilaktyki uniwersalnej dla dzieci i młodzieży zgodnie założeniami Narodowego Programu Zdrowia.
2. Organizowanie aktywnych form wypoczynku dla dzieci i młodzieży oraz zajęć opiekuńczo-wychowawczych w tym korekcyjnych dla dzieci w ramach profilaktyki uniwersalnej zgodnie założeniami Narodowego Programu Zdrowia :
 - zajęcia sportowe,
 - wycieczki, szkolne z programem profilaktycznym,
 - konkursy o tematyce przeciwalkoholowej
 - festyny rodzinne,
 - półkolonie, kolonie dla dzieci,
 - rajd rowerowy,
 - turnieje piłkarskie dla młodzieży.
3. Zakup i upowszechnianie materiałów informacyjno – edukacyjnych dotyczących ryzyka szkód wynikających ze spożywania alkoholu oraz dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie, w szczególności z problemem alkoholowym zgodnie z założeniami Narodowego Programu Zdrowia.

IV. Wspomaganie działalności instytucji i stowarzyszeń służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych.

Dofinansowanie działalności Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Krotoszynie w zakresie realizacji zadań dotyczących problemów, których powodem jest alkoholizm.

V. Zasady wynagradzania członków Gminnej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Za każdorazowy udział w pracach komisji lub zespołu problemowego członkom Gminnej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przysługuje wynagrodzenie w wysokości 5% minimalnego wynagrodzenia miesięcznego obowiązującego w miesiącu w którym praca się odbywa .

VI. Zobowiązuje się Gminną Komisję ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych do interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13' i 15 ustawy

VII. Program realizowany jest przez:

- Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Rozdrażewie,
- Urząd Gminy Rozdrażew,
- Gminy Ośrodek Pomocy Społecznej w Rozdrażewie,
- Zakład Opieki Zdrowotnej w Rozdrażewie,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Krotoszynie,
- Placówki oświatowe z terenu gminy Rozdrażew.

VIII. PRELIMINARZ WYDATKÓW

1. Szkolenia grup zawodowych.	1.324,-
2. Realizacja programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży.	2.660,-
3. Organizowanie aktywnych form wypoczynku dla dzieci i młodzieży oraz zajęć korekcyjnych dla dzieci .	34.560,-
Planowane formy realizacji:	
- zajęcia korekcyjne dla dzieci,	
- zajęcia sportowe,	
- wyjazdy na basen i kręgielnie,	
- dofinansowanie wycieczek z programem profilaktycznym,	
- festyny rodzinne, spektakle, koncerty,	
- półkolonie, kolonie dla dzieci,	
- rajd rowerowy,	
- turnieje piłkarskie.	
4. Opłacenie kosztów powołania biegłego w celu przeprowadzenia specjalistycznych badań w przedmiocie uzależnienia.	1.700-
5. Zakup materiałów informacyjno - edukacyjnych oraz nagród dla uczestników konkursów o tematyce przeciwalkoholowej , przemocy w rodzinie i używaniu narkotyków.	1.100,-
6. Wynagrodzenie członków Komisji r.p.a .	2.216,-
7. Dofinansowanie działalności:	
- Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Krotoszynie.	6.400,-
8. Prowadzenie punktu konsultacyjnego	1.040,-

	51.000,-

Przewodniczący Rady Gminy
Artur Jakubek